

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž
nad Cerknim, razmnožen
na ciklostil. Od 5. do 17.
septembra 1944 se je ti-
skal v tiskarni «Dobrodo»
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra
1944 do 1. maja 1945 v
tiskarni «Slovenija» pod
Vojskim pri Idriji, do 8.
maja 1945 pa v osvoboje-
nem Trstu, kjer je izšla za-
dnja številka. Bil je edini
tiskani partizanski DNEV-
NIK v zaslužjeni Evropi.

primorski

dnevni

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije)
Tlx 480000

glo 1
85723
20

OSREDNJA KNJIVNICA
S. VILHARJA
TRG REVOLUCIJE 1 P.P. 132
66001 KOPER
7096 AA
60100200

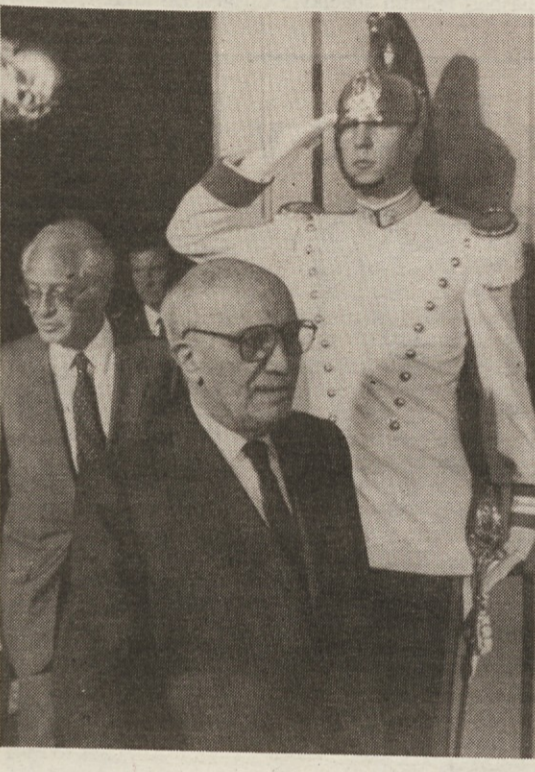
Politična plačana v gotovini
Abz. postale 1 gruppo

Cena 650 lir - Leto XLII. št. 161 (12.486)

Trst, četrtek, 10. julija

Fanfani neuspešno izčrpal svoj mandat

Cossiga bo danes izbral mandatarja Narašča nevarnost predčasnih volitev

SANDOR TENCE

RIM — Predsednik republike Cossiga bo danes skoraj gotovo poveril mandat za sestavo nove vlade. Senatorju Fanfaniju ni uspelo uskladiti sporov med socialisti in demokristjani, tako da je včeraj pozno popoldne vrnil poizvedovalni mandat državnemu poglavarju, ki bo moral sedaj suvereno odločiti, kako premostiti to zelo zapleteno vladno krizo. Cossigo čaka zelo težka naloga, tudi zato, ker bo v teh pogojih vsaka njegova odločitev kompromisnega značaja, vsekakor skrajni poskus, da se preprečijo predčasne volitve, ki pa so iz dneva v dan bližje.

Včeraj se je jasno pokazalo, da je predsednik republike s poizvedovalnim mandatom Fanfaniju skušal pridobiti na času ter preveriti ali sploh obstajajo možnosti za kakršnokoli posredovanje med Craxijem in De Mito, ki bi privedlo do naravnega izteka te zakonodajne dobe. Predsednik senata je od sobote do včeraj kratkomalo ugotovil, da teh možnosti trenutno ni na vidiku, ker sta oba sogovornika trmasto ostala na začetnih stališčih. Socialisti podčrtujejo zvestobo petstrankarski koaliciji, a s Craxijem predsednikom vlade do izteka zakonodaje, torej brez časovnih terminov. Demokristjani pa takoj zahtevajo zase predsedstvo vlade in če tega trenutno ni mogoče dobiti, so pripravljene podpreti socialističnega tajnika le do odobritve finančnega zakona, to se pravi samo do konca leta. V skrajnem primeru bi De Mita podprl Craxija do

leta 1988, a le pod pogojem, da bi nato socialisti do leta 1993 podprli sedanjo koalicijo s predsednikom vlade KD, kar pa je PSI skupno z ostalimi laično-socialističnimi silami že odločno zavrnila. Komu bo Cossiga poveril mandat je skoraj nemogoče napovedati, tudi zato, ker ima predsednik republike na razpolago precej možnosti. Za mandatarja za sestavo nove vlade se je včeraj presenetljivo samokandidiral Spadolini, ki je imel vrsto sestankov s tajniki strank in s samim Cossigo, čeprav s teh srečanj ni prišlo jasnih indikacij kako razrešiti vladno krizo. Republikanski tajnik je vsekakor bolj sprejemljiv za demokristjane kot za Craxija, s katerim je bil v bližnji preteklosti večkrat v sporu. Na papirju imajo največ možnosti nekateri demokristjanski voditelji, začeni s Forlanijem, Andreottijem in samim Fanfanijem. Prvi je znan kot velik posredovalec med Craxijem in De Mito, morebitni mandat zunanjemu ministru pa bi pomenil, da hoče Cossiga za vsako ceno preprečiti predčasne volitve in za dosego tega cilja išče tudi morebitno podporo komunistov. Predsednik senata pa bi v teh političnih razmerah lahko kvečjemu sestavil »počitniško« vlado, ki bi prizgala zeleno luč predčasnim volitvam, verjetno že oktobra. Ni izključeno pa, da bo predsednik republike spet poklical na Kvirinal socialističnega voditelja ali pa nasprotno poskrbel za velika presenečenja ter poveril mandat za sestavo nove vlade bivšemu guvernerju narodne banke Carliju ali pa celo sedanjemu zakladnemu ministru, demokristjani Gorii.

Za
nad
p

MOSKVA — Francija in Sovjetska zveza sta pripravljene sodelovati v borbi proti mednarodnemu terorizmu, vendar imata različne poglede tako na vzroke kot na sredstva, ki naj bi se jih poslužili v boju proti terorizmu. To je eden od zaključkov pogovorov med francoskim predsednikom Mitterrandom, ki je trenutno v Moskvi in generalnim tajnikom KP SZ Gorbačovom.

Francoski predsednik Mitterrand in sovjetski voditelj Gorbačov sta ob koncu 3-dnevnih pogovorov soglašala, da je vprašanje mednarodnega terorizma treba reševati s posvetovanji na ravni zunanjih ministrov.

Ni pa bilo nobenega napredka glede vprašanja jedrskih poskusov in niti glede vprašanja izstrelkov srednjega dometa v Evropi. Sovjetska zveza priznava Franciji pravico, da razpolaga s svojo obrambno jedrsko silo, ne gre pa pozabiti, da si SZ prizadeva za odpravo vseh jedrskih izstrelkov iz Evrope.

Na vprašanje ali bo francosko-sovjetski vrh prispeval k uresničitvi drugega sestanka med Reaganom in Gorbačovom je glasnik sovjetskega zunanjega ministra dejal, da gre za povsem ločeni vprašanji in da na vsak način sleherni sestanek na vrhu prispeva k popuščanju napetosti v mednarodnih odnosih. Kakorkoli že, je še dejal, je Sovjetska zveza naklonjena ponovnemu sestanku med Reaganom in Gorbačovom.

SVP nasprotuje nemščini v vrtcih

BOCEN — Učenje nemškega jezika v italijanskih otroških vrtcih predstavlja »nevarnost za nemško etnijo in za otroke«. Tako je izjavil načelnik skupine južnotirolske ljudske stranke »bocenskem občinskem svetu Siegfried Brugger. To stališče je bilo izrečeno ob koncu razprave o resoluciji, ki ja je predložila skupina MSI in v kateri je obvezovala občinski odbor, naj poseže pri bocenski pokrajini, da omogoči italijanski narodnostni skupini eksperimentalni pouk nemščine z namenom, da otroci v predšolskem pouku asimilirajo dvojezičnost.

Stališče južnotirolske stranke je povzročilo razburjenje v dvorani, kajti številni svetovalci so očitali nedoslednost skupini SVP, češ da po eni strani zahteva popolno dvojezičnost, po drugi pa se protivi učenju drugega jezika že v otroških letih. Sicer pa je prišlo tudi v nemški stranki do razlik, saj so se trije njeni svetovalci vzdržali, medtem ko so ostali glasovali proti resoluciji. Vzdržali so se tudi predstavniki večjih vsedržavnih strank, medtem ko so za resolucijo — ki je bila zavrnjena — glasovali poleg neofašistov še predstavniki PLI, PRI in stranke upokojeencev.

V Zahodni Nemčiji se je končalo šestmesečno zatišje

RAF ubila prof. Karla Heinza Beckurtsa odgovornega za raziskave pri Siemensu

MÜNCHEN — Rote Armee Fraktion je včeraj v bombnem atentatu pri Münchnu (Oberdill) ubila odgovornega za raziskave in proizvodnjo pri zahodnonemškem elektronskem koncernu Siemens prof. Karla Heinza Beckurtsa in njegovega soferja Eckarta Gropplera. To je prvi atentat po šestmesečnem premoru, ki je že zaskrbljal zahodnonemške varnostne sile, saj je bilo na dlani, da se je RAF le potuhnila, da je urejala svoje vrste in da ni izginila z zahodnonemškega prizorišča kot so nekateri upali. Še več, včerajšnji atentat predstavlja pravi tehnološki kakovostni skok, pred katerim ni varnostnih sistemov.

Karl Hainz Beckurts se je peljal v blindiranem avtomobilu, ki pa ni preprečil, da bi daljinsko sprožen peklenki stroj povzročil najhujše. To seveda do skrajnosti zaskrblja zahodnonemške preiskovalce, saj so se do sedaj takih metod posluževali le baškovski, irski in libanonski teroristi,

medtem ko je RAF rabila izključno tempirane bombe. Preiskovalce prav tako zaskrblja dejstvo, da je RAF prevzela odgovornost v imenu komandosa »Mara Cagok«. Zahodnonemški teroristi so torej izbrali ime rdeče brigadistke, žene ustanovitelja rdečih brigad Renata Curcia, ki je padla v spopadu s karabinjerji junija 1975. Preiskovalcem ni še jasno, ali to pomeni, da sta obe teroristični organizaciji premostili ideološka razhajanja, ali pa je izbira imena le odraz spoštovanja do padle teroristke.

Vsem pa je jasno, da ni bila izbira žrtve naključna. Beckurts je bil namreč angažiren poleg drugega tudi za ameriški vesoljski ščit SDI in za francosko-evropsko Eureka. Teroristi so torej napadli znanstveno-industrijske povezave ZRN z Zahodom. Njegovo ime je bilo na seznamu drugih tisoč imen, ki so jih pred meseci odkrili v nekem skrivališču RAF v Frankfurtu.

Grob poseg čilske policije

SANTIAGO DE CHILE — Medtem ko se stopnjujejo protesti in obtožbe na račun čilske diktature (tudi na mednarodni ravni) zaradi žrtev, ki jih je povzročila represija Pinochetovega režima ob priložnosti zadnjih splošnih stavk (predvsem zaradi grozne smrti mladega fotografa in njegove tovaršice, ki so ju vojaki žive zažgali) se je tudi notranji spor med vlado in opozicijo močno segrel.

Čilske varnostne sile so včeraj s solzilci razpršile nad 3 tisoč oseb, ki so se udeležile pogreba mladega fotografa. Neredi so izbruhnili ko je skupina demonstrantov hotela fizično obračunati s policajem, ki je sledil pogrebu.

Eksplorzija raznesla policijsko poveljstvo v središču Pariza

PARIZ — Bombni atentat je včeraj popoldne povsem razdejal 4. in 5. nadstropje poslopja, v katerem so uradi policijskega poveljstva v Parizu. Neznanci so podtaknili peklenki stroj, v katerem je bilo kakih 10 kilogramov eksploziva v stranišča urada za boj proti organiziranemu kriminalu. Huda eksplozija je poslopje strela do temeljev, morali pa so zabeležiti tudi smrt policijskega inšpektorja, medtem ko je kakih 20 oseb bilo ranjenih, od teh so tri v smrtni nevarnosti.

10. košarkarsko SP v Španiji

Italija in Jugoslavija pred odločilnima bojema

BRANKO LAKOVIČ

TENERIFE, MALAGA — Do konca izločilnega dela svetovnega košarkarskega prvenstva v Španiji nas loči le današnje kolo. Italija in Jugoslavija sta bili tudi v včerajšnjem kolu uspešni (azzurri so premagali ZRN, plavi pa Argentino) in tako sta obe reprezentanci na vrhu lestvice v svojih skupinah. Italijani in Jugoslavoani pa bodo imeli danes odločilni srečanja za nadaljnji potek tega SP. Azzurri bodo igrali proti Američanom in novi točki bi bili zlata vredni v polfinalni skupini. Enako velja seveda tudi za Jugoslovane, ki bodo zdaj igrali proti Kanadi. So-deč po dosedanjih nastopih (in tudi po včerajšnjem

proti Argentini) pa je zaskrbljenost v jugoslovanskem taboru pred drevisnjo tekmo proti Kanadčanom povsem upravičeno. Tudi proti Argentini so namreč plavi igrali povprečno in Čosić je moral v drugem polčasu celo poslati na igrišče lažje poškodovanega Dražena Petroviča, saj je bila Jugoslavija v prvem delu tekme proti požrtvovalnim temperamentnim Argentincem v hudih težavah.

Azzurri bi lahko danes tudi končali odločilni del brez poraza. Sinoči so sicer s težavo spravili Zahodne Nemce, toda tudi Američani niso blesteli. Le s točko razlike so namreč premagali Portoričane. Za veliko presenečenje je včeraj poskrbela Avstralija, ki je premagala favorizirani Izrael. Za las se je podvig izmuznil simpatičnim Malezijcem, ki so po ogorčenem boju izgubili proti Novi Zelandiji le z dvema točkama razlike. Danes bomo torej zvedeli za vse potnike v Barcelono in Oviedo. Ni izključeno, da bo prav v zadnjem izločilnem kolu prišlo še do nekaterih presenečenj.

V soboto zvečer v Kopru

Nova gledališka skupina Loža uprizarja Ruzzantejevo komedijo

Koprskim ljubiteljem gledališča se v soboto zvečer, ko bo na Gramscijevem trgu gledališče Loža - La Loggia uprizorilo v škedenjsko narečje prevedeno komedijo italijanskega renesančnega avtorja Angela Beolca Ruzzanteja La Moschetta, obeta novo, nepozabno doživetje.

Sobotna premiera Ruzzantejeve komedije po svoje predstavlja krstni nastop gledališča Loža - La Loggia, kot so poimenovali koprsko trajno delovno skupnost svobodnih gledaliških umetnikov v ustanavljanju. Ustanovni člani trajne delovne skupnosti so doslej že pripravili potrebne samoupravne akte in statut skupnosti, izbrali organe skupnosti, v kratkem pa bodo sprožili še postopek za registracijo na sodišču. Ne gre pa prezreti, da so v gledališču Loža - La Loggia zbrani skorajda isti ljudje, ki so pred dvema letoma sestavljali gledališko skupino pri Zvezi kulturnih organizacij Koper. Tedaj se je skupina predstavila z Goldonijevimi Primorskimi zdrahami.

Medtem ko so bile Zdrahe prevedene v kontovelsko narečje, sta Modest Sancin in Vladimir Novak Ruzzantejevo komedijo La Moschetta prevedla v škedenjsko narečje. Komedijo je režiral Branko Kraljevič, v njej pa bo Zgagarja igral Stane Starešinič, Lucjo Barbara Jakopič, Matjeuža Alojz Milič, Tonča pa Miloš Battelino. Gre za zgodbo o starem Zgagarju in njegovi mladi ženi, ki jo oblegajo ljubimci, kar vse vodi v komične situacije. Temu prispeva največ sam Zgagar, ki je ves nesrečen, če ne dela zdražbe.

S to predstavo gledališče Loža - La Loggia torej nadaljuje s Primorskimi zdrahami začeto pot uprizarjanja komedij v primorskih narečjih. Kot so povedali na ponedeljkovem pogovoru s predstavnikmi sredstev javnega obveščanja, želijo to pot zaokrožiti še s komedijo v enem od narečij s te strani meje. Sicer pa so člani ustanavljajoče se trajne delovne skupnosti obljubili, da bodo vse svoje nadaljnje načrte razgrnili, ko bodo tudi formalno registrirani na sodišču. Upati je torej, da se je po dveh desetletjih začelo novo gledališko življenje na Koprskem.

IZTOK UMER

O Trubarjevi Rašici

V zbirki Vodnikov kulturni hram in naravni spomeniki Slovenije je kot 153. zvezek izšla prav na dan velikih slavnosti na Rašici ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja drobna knjižica Janeza Debeljaka Trubarjeva Rašica nekaj in danes. Po obsegu skromna, a po vsebini zelo bogata in zanimiva izdaja nam predstavlja Rašico skozi obsežno in živahno zgodovino, saj leži vas na zelo prometnem križišču, njen pomembni prometni položaj pa izhaja že iz davne preteklosti. Ena pot je od Grosupljega peljala skozi

Panjske končnice

Barvna litografija Rika Debenjaka iz leta 1953

revije - revije - revije

Mladje 61

Zadnja številka koroškega Mladja se začena s klicem urednika Janija Oswald k večji mobilizaciji slovenskih intelektualcev, da bi pogosteje in sploh prispevali v revijo. Medtem ko se nemško piščoči avtorji nenehoma odzivajo s svojimi prispevki, pa je med slovenskimi zavladalo obdobje "kreativnih počitnic". Mimo tega pa velja poudariti, da revija izhaja s kar dosledno rednostjo in tu pa tam prinaša kar se da zanimive prispevke.

To je tudi primer zadnje številke. Na uvodnih straneh so literarni prispevki Fabjana Hafnerja, Matjaža Kropivnika, Ericha Frieda, Majde Kne, Liljane Šaver, Janka Messnerja, Christine Haidegger in Kristijana Močilnika.

Posebno pozornost pa velja vsekakor posvetiti študiji Marije Jurič o dvojezičnosti in identiteti. Avtorica razmišlja o poteku socializacije na dvojezičnem področju, o vplivu komunikacijskih razmer in življenjskih okoliščin na razvoj identitete ter o tem, kakšne subjektivne oblike predelave jezikovnih konfliktov obstajajo. Izsledke raziskave bodo objavljali tudi v naslednjih številkah. V tem kontekstu gre opozoriti še na študijo Alberta Reiterera o avstrijski zavesti, avstrijski naciji in ponacionalni družbi v Avstriji.

Pričujoča številka Mladja prinaša med drugim še razmišljanje Katje Strum Schnabl o današnjem pluralizmu v avstrijski literaturi, medtem ko je Boris Paternu prispeval zapis o treh slovenskih knjigah v nemščini.

Most 73/74

Izšla je številka 73-74 revije Most, ki se na prvih straneh spominja nedavno umrlega pesnika Biagia Marina, s poezijami Valerije Sisto Comar, ki jih je prevedla Jolka Milič. Pod naslovom Za sodobno kulturo ob meji je strnjenih nekaj misli Gina Brazzodura o Vivantejevem Jadranskem iredentizmu. Naslednji prispevki so posvečeni arhitektu Marku Pozzettu, ki je lanskega decembra dobil najvišje priznanje, ki ga podeljuje dunajska Tehniška univerza. Prispevku o podelitvi nagrade sledi intervju, ki ga je opravil Vladimir Vremec.

Ob 60. obletnici smrti Srečka Kosovega revija Most objavlja nekaj njegovih poezij in integralov. Nadalje so objavljene poezije Alojza Ihana in Mikroproze Andreja Blatnika. Taras Kermauner je prispeval Dramo o lumpenrevoluciji, kar je obenem tekst predavanja, ki ga je avtor imel januarja v Peterlinovi dvorani v Trstu. Ob Kermaunerjevem eseju pa razmišlja Gino Brazzoduro s prispevkom, ki se glasi »Stalinizem« in njegova okolica.

V rubriki Recenzije sta to pot na vrsti Tomizzov roman o zakonih Vuk ter Vukova ljubezenska pisma, ki jih je zbral in uredil Milko Matičetov.

Katja Verginella

SKOZI PRAZNINO SAMEGA SEBE

SPOMINI OSTAJAJO,
in tudi vsi tisti občutki.
Takrat ko si stopil za mano
in sledil mojemu koraku,
takrat ko si me čez noč
zapeljal na najin otok življenja.
Takrat ko sva se razposajena
predala mostovom mesta,
takrat...
Takrat,
ko si vstopil v praznino moje bolečine
in me obsul s cvetjem...

STENE polne trenutkov.
Stene polne podob
in vsepovsod morje,
vsepovsod ti,
ki zbegana te iščem
na steni same sebe.

Tudi tisto TOPLO POLETJE je šlo mimo.
Skozi tiste drobne špranje najinih
velikih oken.
Drevesa samevajo in vsakokrat, ko grem mimo,
zadiši po spomladanskem cvetju.
Velike košate kostanjeve veje,
jež v grmovju.
Nanos je previsok za moje trudne noge,
a bosa bi se odpravila nanj
in se dotaknila sonca.

Dnevi gredo mimo in tudi ti odhajaš.
Po poteh, ki nimajo sonca
za TVOJE MRZLE DLANI.
Po stopnicah, ki ne peljejo nikamor.
In ti si sam.
Sreča ni kozarec vina
in polna usta praznih besed
in nekdo za eno samo noč.
Bežiš v zbegani vsakdan,
in se ne najdeš.
Najina muca pod drevesom prede, tudi zate.

Vsak svojo pot hodiva.
Vse zapuščava za sabo,
kot dva BREZDOMCA,
kot dva, ki iščeta si prava tla pod nogami.
V tuje kraje med tujimi ljudmi,
kot da se bojiva bližine,
kot da se bojiva najinega sveta,
kjer sva oba samo eno,
drug drugemu darujeva,
drug drugemu vzameva.
Ta daljina naju ne ločuje,
saj vem, da sem sama,
a Ves si v meni.

Velika puntarija v Spodnjih Vinarah v Podjuni

Tudi na Koroškem zadobiva gledališka dejavnost trdna tla. Te dni (natančneje - včeraj in danes) je slovensko ljudsko gledališče Samorastniki postavilo na oder Kreftovo Veliko puntarijo in jo uprizarja v Spodnjih Vinarah pri Sentprimozu v Podjuni. Po teh prvih predstavah bodo ponovitve še 14., 15. in 16. avgusta. Organizator prireditve je Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, generalni pokrovitelj pa Kompas Jugoslavija.

Veliko puntarijo je postavil na oder režiser Marjan Srienec, sceno je zasnovala Melita Vovkova. Predstava je na prostem.

Kreftovo delo govori o kmečkih uporih leta 1573, ki so se tragično končali z Gubčevo smrtjo.

Rašico na bloško stran; druga, še pomembnejša, pa je bila tako imenovana Hrvaška pot, ki je vodila na Notranjsko in čez Kras proti lukam ob Tržaškem zalivu.

Vas je bila središče delovnih in podjetnih ljudi; že Valvasor omenja mnogo rokodelcev, pečarjev, zidarjev in izdelovalcev suhe robe, ne samo v Rašici, temveč tudi v njeni bližnji okolici, v sami Rašici pa je bilo zelo razvito mlinarstvo in tesarstvo. Ko je leta 1893 stekla železnica proti Kočevju, so tovarniške in hodne žile skozi Rašico začele usihati.

Mlinarstvu in Trubarjevemu rodu posveča Debeljak posebno poglavje. Ob potoku Rašici, ki teče skozi vas, je bilo nekoč osemnajst mlinov in prav toliko žag, ki pa so žal danes večinoma porušeni.

V knjižico je Janez Debeljak spretno vpletel narodopisne značilnosti ljudskega slovstva ter ljudski spomin na Rašico v preteklosti, spomin na velik požar leta 1889 in seveda spomin na Trubarja. Sklepne strani so posvečene Trubarjevemu spomeniku in napotkom obiskovalcem.

Obsežna in tehtna je navedba virov, zelo bogata in dokumentaristične vrednosti je fotografsko gradivo, ki ga je deloma posnel tudi Janez Debeljak sam.

Knjižico je založila Založba Obzorja, izšla pa je v nakladi 3.000 izvodov. (ris)

Na sliki je reprodukcija platnice Debeljakove knjige Trubarjeva Rašica.

V Nišu nagradili koprski zbor Obala

V Nišu so se končale 11. zborovske slovesnosti, na katerih je sodelovalo 16 zborov iz vse Jugoslavije, po eden pa še iz Italije, Madžarske, ZRN in ZDA.

Strokovna žirija je z najvišjo nagrado, kipom "Carica Teodora", nagradila zbor KUD Branko Krsmanović in dirigentko Darinko Matić iz Beograda. Nagrado za najboljšo interpretacijo sodobne in avantgardne zborovske glasbe pa je žirija prisodila pevskeemu zboru Obala iz Kopra, ki ga dirigira Mirko Slosar.

